

Ίστορικά - Έθνικά

■ 1831-2016: 185 έτη από τοῦ βιαίου θανάτου του

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας δείχνει τὸν δρόμο μας*

Ἐπόδειγμα ἡγεσίας

Μᾶς λείπει ἀπελπιστικά στους χαλεπούς καιρούς ἕνας Ἰωάννης Καποδίστριας.

Ὁ Ἰωάννης
Καποδίστριας
(1776-1831).
Πίνακας Διονυσίου
Τσάκου.

Ἐπῆρξε κορυφαῖος Εὐρωπαϊὸς καὶ θερμὸς Ἕλληνας. Διετέλεσε ἐπὶ μακρὸν διπλωματικὸς Σύμβουλος τοῦ Τσάρου καί, μετὰ, Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας.

Στὸ Συνέδριο τῆς Βιέννης ἐξισορρόπησε ἀριστοτεχνικὰ τὰ συμφέροντα τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καί, ἔτσι, διεσφάλισε τὴν 99ετῆ εὐρωπαϊκὴ εἰρήνη, ἀπὸ τὸ 1815 μέχρι τὸν Μεγάλο Πόλεμο τὸ 1914.

Ἐνωρίτερα εἰρήνευσε τὴν σπαρασσομένη Ἑλβετία, τῆς ἔδωσε τὸ ἕως σήμερα προοδευτικότερο καὶ δημοκρατικότερο πολίτευμα τῆς Εὐρώπης καὶ κατοχύρωσε τὴν διεθνή οὐδετε-

ρότητά της.

Ἐἶχε βαθειὰ εὐρωπαϊκὴ παιδεία, ἔζησε στὴν Εὐρώπη καὶ τὸν σέβονταν οἱ ἐπιφανέστεροι Εὐρωπαῖοι.

Ὡστόσο, παρέμεινε ἄχρι θανάτου ἀκίβδηλος Ἕλληνας, πιστὸς στὴν Ὁρθοδοξία καὶ στὸ Γένος.

* * *

Ὄταν ἐκλήθη Κυβερνήτης, βρῆκε τὴν Ρούμελη σκλαβωμένη, τοὺς Ὄθωμανοὺς σὲ ὅλα τὰ φρούρια τοῦ Μοριᾶ καὶ ἕνα μελλοντικὸ Κράτος δίχως σύνορα, πὺ οἱ Προστάτιδες Δυνάμεις εἶχαν ἀναγνωρίσει ἀπλῶς αὐτόνομο, ἀλλὰ ὑποτελὲς στὸν Σουλτάνο. Βρῆκε φτώχεια, πείνα καὶ μυριάδες

όρφανὰ τοῦ Ἀγώνα. Παρέλαβε ἄδεια ταμεῖα καὶ Δημόσιο Χρέος 70 ἑκατομμύρια χρυσὰ φράγκα ἀπὸ τὰ δάνεια τῆς Ἀνεξαρτησίας, πού οἱ ἀντίπαλες φατρίες εἶχαν λεηλατήσῃ.

Ἀπὸ τότε, ἐπὶ 190 χρόνια, τὸ Δημόσιο Χρέος πρὸς τοὺς ξένους μένει θηλιὰ στὸν λαιμὸ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ ἐπιτρέπει στὸ πολιτικὸ σύστημα νὰ εξαγοράζῃ τοὺς κομματικούς πελάτες του καὶ συχνὰ νὰ βουτάῃ τὸ πολιτικὸ δάκτυλο στὸ μέλι.

Αὐτὸ τὸ πολιτικὸ σύστημα περιέγραψε ὁ ἴδιος στὶς 10 Ἰουνίου 1827:

«Δὲν εὐρίσκεται ἄλλος τόπος γνωστὸς εἰς ἐμέ, καθὼς ἐν Ἑλλάδι, ὅπου χιλιάδες καὶ χιλιάδες οἰκογενειῶν ἀνεστίων καὶ καταπεινῶν ὑφίστανται πλησίον τῶν κλεπτῶν. Αἱ ἄθλια αὐταὶ οἰκογένειαι πάσχουσιν ἐξ αἰτίας τῶν κλεπτοτάτων ἀρχόντων, ὑπουργῶν καὶ καπιτάνων».

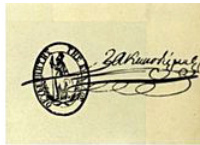
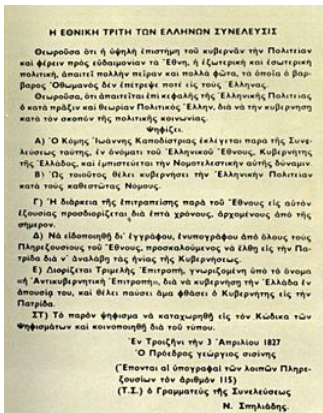
Αὐτὸ τὸ σύστημα τὸν πολέμησε στὸ ὄνομα τῆς Δημοκρατίας τάχα καί, μετὰ τέσσερα χρόνια, τὸν δολοφόνησε.

* * *

Ἡ παρακαταθήκη του παραδειγματίζει, φρονηματίζει καὶ ἀπαντᾷ καταλυτικὰ στὰ θεμελιώδη αἰτήματα τῆς ἐποχῆς μας. Ἀποκαλύπτει πῶς, στὸ ἐλάχιστο διάστημα μιᾶς πυρακτωμένης τριετίας, ἕνας μοναδικὸς ἄνθρωπος, διέσωσε καὶ δικαίωσε τὴν Ἐθνεγερεία, κατοχύρωσε τὴν ἐθνικὴ

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας σὲ νεαρὴ ἡλικία.

ἀνεξαρτησία, διοργάνωσε σύγχρονο Κράτος καὶ τὴν ἐσχάτην πενία, ἀντιμετώπισε τὴν ἔξωθεν ἐπικυριαρχία τῶν ξένων καὶ τὴν ἔσωθεν ἀποσχιστικὴ ἐξουσία ἰδιοτελῶν τοπαρχῶν πολιτικῶν, ὑπερασπίσθηκε τὴν ἐθνικὴ ταυτότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ διαμόρφωσε τὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος.

Μὲ τὸ ψήφισμα τῆς Τρίτης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας ἐκλέχθηκε Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος. 30 Μαρτίου 1827.

Παρ' ὅτι κατ' ἔξοχὴν Εὐρωπαῖος, μερίμνησε ἄγρυπνος νὰ διατηρήσει τὴν ἐθνικὴ ταυτότητα τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸν συνεῖχε ὁ φόβος μὴν ἐνστερνωθεῖ ἡ ἑλληνικὴ νεολαία τὰ λαμπερὰ δυτικὰ πολιτισμικά, φιλοσοφικά καὶ ἠθικά κηρύγματα.

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας ἀποκαλύπτεται αὐθεντικὸς μέσα ἀπὸ τὶς Ἐπιστολὲς του. **Εἶναι** σὰν νὰ γράφτηκαν σήμερα.

Ἀπὸ τὴν πρώτη μέχρι τὴν τελευταία στιγμή τῆς θητείας του, ὁ Κυβερνήτης δὲν ἄγγιξε οὔτε ἓναν ὀβολὸ τοῦ Δημοσίου καὶ πάταξε τὴν διαφθορά.

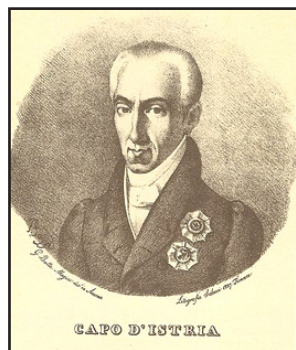
Τὸ 1829 ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευση ὄρισε τὰ ἔξοδα τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἀποζημιώσει τὸ ἔθνος, μόλις μπορέσει, γιὰ ὅσα πολλὰ εἶχε ἤδη δαπανήσει ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν περιουσία του.

Ἀρνήθηκε ἀμέσως τὴν χορηγία καὶ ἀπάντησε:

«Ἐπράξαμεν ὅσα ἠδυνήθημεν διὰ νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες μόνον μὲ τὰς θυσίας των, καὶ ὄχι διὰ προσωπικῶν πλεονεκτημάτων, δύνανται νὰ φθάσουν ὅσα ὑπόσχεται εἰς αὐτοὺς ἡ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ ἡ ἐλευθερία. **Εἴμεθα** εὐτυχεῖς ὅτι ἠδυνήθημεν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸ θυσιαστήριον τῆς Πατρίδος τὰ λείψανα τῆς μετρίας καταστάσεώς μας-περιουσίας. **Διὰ** τοῦτο δὲν θὰ δεχθῶμεν τὰ ἔξοδα τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπικρατείας οὔτε θὰ ἐγγίσωμεν μέχρι καὶ ὀβολοῦ τὰ δημόσια χρήματα πρὸς ἰδίαν ἡμῶν χρῆσιν».

Τὸ γραφεῖο καὶ τὸ κάθισμα τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια, ὅπως ἐκτίθενται στὸ Ἐθνικὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο.

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας. Λιθογραφία τοῦ 1827.

Μετὰ δύο ἐβδομάδες γράφει στοὺς τρεῖς Ἐπιτρόπους Οἰκονομικῶν:

«Μετὰ μεγάλης ἀπορίας καὶ λύπης μανθάνομεν ὅτι δὲν ἐδώκατε ἀκόμη λόγον τῆς οἰκονομικῆς σας διαχειρίσεως. **Οὐδὲν** ἄλλο πρᾶγμα ἐγγίζει τόσον τὴν ὑπόληψιν τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν ὅσον τὸ περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν

δημοσίων χρημάτων. **Ἡ** κυβερνησις σᾶς ἔταξεν ἐπὶ τούτῳ εἰς κεφαλὴν διοικήσεων, ἵνα σᾶς παραστήσῃ ὡς παράδειγμα εἰς πάντας τοὺς πολίτας. **Ἐκ** τῶν κακῶν τούτων ἕξεων τοῦ παρελθόντος τὸ κοινὸν κρίνει ὅτι ἡ κυβερνησις σᾶς παρέχει ἀφορμὰς πλουτισμοῦ».

* * *

Ἐνσαρκώνει τὴν τιμὴν, τὴν φιланθρωπία καὶ τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς Ἑλλάδος πρὶν γίνεαι Κράτος.

Στις 22 Νοεμβρίου 1827 διατάζει:

«Ὡς πληροφοροῦμεθα, οἱ Τοῦρκοι αἰχμάλωτοι ἐν Αἰγίνῃ, ἐν Πόρῳ καὶ ἐν Ναυπλίῳ, ταλαιπωροῦνται, γυμνοὶ ὄντες ἐνεστῶτος χειμῶνος. **Ἡ** Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ προνοήσῃ ὑπὲρ αὐτῶν. **Ἄν** ἡ δαπάνη δὲν ὑπερβαίνει τὰ 30 ἢ 40 γρόσια τὸν ἄνθρωπον, νὰ διατάξῃτε νὰ ἐνδυσθῶσιν ἀμέσως».

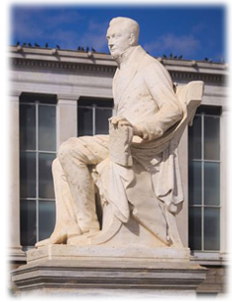
Μεριμνᾷ, ὥστε οἱ νέοι Ἕλληνες, πού θὰ σπουδάσουν στὴν Εὐρώπῃ, νὰ μὴν ἀφομοιωθοῦν στὴν δυτικὴ παιδεία καὶ χάσουν τὴν ἐθνικὴ ταυτότητά τους, τὴν Ὁρθοδοξία τους καὶ τὴν Παράδοσή τους.

Στις 13 Μαρτίου 1830 γράφει:

«Ἡ πείρα, ἄριστος ἐν πάσιν διδάσκαλος, ἤδη κατέδειξεν εἰς ἡμᾶς τὰ ἄμμεσα ἀποτελέσματα τῆς ἐπὶ ξένης ἀγωγῆς τῶν νέων. **Ἐπιστρέφουσιν** εἰς τὴν Ἑλλάδα τόσοσιν ἀποξενωμένοι τῶν ἠθῶν, τῆς γλώσσης καὶ αὐτῆς τῆς θρησκείας τῶν πατέρων των ὥστε, καὶ μάθησιν ἂν ἀπέκτησαν, εὐρίσκουν βαρείας δυσκολίας γενέσθαι ὠφέλιμοι εἰς τὴν Πατρίδα. **Δὲν**

δύναμαι νὰ ἀναδεχθῶ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα καταλήγον εἰς τὸ νὰ ἀποξενώσῃ καὶ νὰ διαφθεῖρῃ τὴν νέαν ἐκείνην γενεάν, ἐφ' ἧς μάλιστα ἡ Ἑλλὰς ἐλπίζει».

Ἐνωρίτερα, ἔγραφε στις 6 Νοεμβρίου 1827 ἀπὸ τὴν Μπολώνια τῆς Ἰταλίας:

Ἄγαλμα τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια στὴν ὁδὸ Πανεπιστημίου, φιλοτεχνημένο ἀπὸ τὸν Γεώργιο Μπονάνο.

Ἡ δολοφονία τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια. Πίνακας Διονυσίου Τσάκου.

«Χρέος μου ἵνα, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, προφυλάξω τὴν νεολαίαν, τὴν μόνην καλλίστην ἐλπίδα τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τῶν κινδύνων τῶν ἐπαπειλούντων αὐτὴν εἰς ξένην γῆν καὶ μάλιστα ὅπου λείπει ὀρθόδοξος ἐκκλησία. Παραδεδομένοι εἰς τῶν ξένων τὰ παραδείγματα οἱ νέοι οὗτοι θέλουσι γίνεαι χαμένοι καὶ τὸ ὄνειδος τῆς ἐξουθενώσεώς των θέλει πέσει εἰς τὴν Ἑλλάδα».

Ὁ τάφος τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια στὴν Μονὴ Πλατυτέρας στὴν Κέρκυρα. Στὰ δεξιὰ ὁ τάφος τοῦ ἀδελφοῦ του, Αὐγουστίνου.

Ἀφιερωμένος μέχρι τελευταίας πνοῆς στὴν Πατρίδα ὑποφέρει ἀγόγγυστα ὅλα τὰ μαρτύρια καὶ τὶς τραγικὲς συνέπειες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου πού τὸ ὑποτελὲς σύστημα ἐξαπέλυσε ἐναντίον του.

Γνωρίζει ἄριστα ὅτι ἡ Γαλλία, καὶ πρὸ πάντων ἡ Ἀγγλία, ἀπεργάζονται μὲ τοὺς κοτζαμπάσηδες τὴν ἐξουδετέρωσή του.

Διαισθάνεται ὅτι ἔρχεται τὸ τέλος του, ἀλλὰ μένει πιστὸς στὸ ἐθνικὸ χρέος του.

Τὴν 1η Ἰουνίου 1831 γράφει:

«Ἐὰν πάντα ταῦτα εἶναι δυστυχία διὰ τὸν πολυπαθῆ τοῦτον τόπον, εἶναι ὅμως εὐτυχία δι' ἐμέ, διότι ἄρχομαι νὰ ἐλπίζω ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἐλευθεροῦμαι ἀπὸ τὴν ἀπειρον εὐθύνην μου. **Θ**έλω, ὅμως μείνη εἰς τὴν χαλάστραν ἕως τῆς τελευταίας στιγμῆς καὶ ἄς κινδυνεύσω νὰ χαθῶ».

Χαράματα τὴν Κυριακὴν 27 Σεπτεμβρίου 1831 δολοφονήθηκε, ἐνῶ πήγαινε στὴν Ἐκκλησίαν νὰ λειτουργηθεῖ.

Τὸ ἔργο του καὶ τὸ ἦθος του χαράσσει στοὺς χαλεποὺς καιροὺς μας τὴν ἐξοδό μας ἀπὸ τὴ φρικτὴ παρακμὴ.

Εἶναι ὑπόδειγμα Ἡγεσίας.

Ὡστόσο, οὐδὲν διδάσκονται οἱ πολιτικοί μας.

Νικολάου Ι. Μέρτζου
Πρώην Προέδρου
τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν,
Ἱστορικοῦ

(*) Ἐφημ. «Ἐστία», 19-20.3.2016. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.